

SYYSRYPSI ONNISTUU!

Hyötyjä ei mitata vain puitavana satona

Tapani Juseliuksen luomusyysrypsipelto toukokuun helteisessä Nummi-Pusulassa tarjosi havainnollisen kokoontumispaikan neuvoille ja syysrypsikonkareille. Syysrypsiä pidetään kevätmuotoa riskialttiimpana, mutta luomuviljelyssä se tarjoaa myös ratkaisuja muun muassa rikkojen ja tuholaisien hallintaan. Päivän antina todettiin, että ”syysrypsi onnistuu silloinkin, kun se epäonnistuu”.

■ Maarit Kari

Koolekutsuja, Kankaisten Öljykasvit henkilökuntineen, oli itsekkin tyydyttämässä tiedon janoa. Janakkalan jalostajat halusivat tapahtumalla myös yllyttää syysrypsin viljelyyn, sillä se mahdollistaa viljelyn laajentamista uusille alueille. Virgino-öljyn volyymin kolmannes on luomua. Markkinat nielisivät paljon enemmän, mikäli viljelyä olisi riittävästi.

Enemmän potentiaalia

Syysrypsin satopotentiaali on kevätrypsiä suurempi. Se hyödyntää kasvukauden heti lumen sulettua.

Siemenet ovat suurempia ja sitä myöden myös öljypitoisuus on todettu Kankaisillakin kevätrypsiä paremmaksi. Öljy on todettu maultaan miedommaksi ja rikkapitoisuus on keskimäärin selvästi vähäisempi, totesi toimitusjohtaja **Perttu Korolainen** peltovierailun jälkeen pidetyssä keskustelutilaisuudessa.

Edellisillä seikoilla on keskinäistä syy-yhteyttä, mutta myös syysrypsin varhainen tuleentuminen vaikuttaa edullisesti. Lumipeite edistää syysrypsin talvehtimista kevättalven kriit-

Rypsin juuri hoitaa maan rakennetta ja ottaa tehokkaammin ravinteita.

tisillä viimoilla. Se soveltuu siis maito-Suomen runsaslumisille seuduille ja sopii nurmea sisältävään viljelykiertoon silloinkin, kun esimerkiksi kesannointiin ei ole tarvetta.

Mahdollisuuksia viljelykiertoon

Syysrypsin öljy ja rouhe vastavat käyttötarkoitukseltaan kevätrypsiä. Monen mielestä viljelyä rajoittaa sen sopimattomuus viljelykiertoon. Syysrypsi tarjoaa kuitenkin useita viljelykierron, kasvinravitsemuksellisia

ja -suojelullisia sekä ajankäyttöisiä etuja ja sopii viljelykierrossa useampaan paikkaan kuin tottumuksen kangistamana usein ajatellaan.

Axel Holmberg, kokenut syysrypsin viljelijä Valkeakoskelta muistutti mahdollisuudesta hyödyntää kylvövuoden kesantoa rikkatorjuntaan. **Jali Kontuniemi**, syysrypsin viljelijä Ruovedeltä, on sovitellut syysrypsiä juolavehnan torjuntaan kierrossa, mutta suunnittelee kylvänsä sitä seuraavaksi lopetettavaan nurminadan siemenviljelylohkolle. Päivän havaintotilan

viljelijä Tapani Juselius oli kylvännyt syysrypsin nurmen suojaviljaksi. Maito-Suomessa syysrypsi istuu nurmikierron loppuun ja kesäperunan jälkeen pelto suorastaan kaipaa syysrypsiä keräämään jäännöstyypen pellosta.

Ruotsissa syysrypsia kylvetään myös viljakasvustoon taimettumaan ennen puintia. Tekniikalla on saatu kokeissa lupaavia tuloksia myös Suomessa, mutta olkikasvoja ei saa puinnin jäljiltä jäädä pellolle. Niin ikään koemittakaavassa on kokeiltu kylvää kevätviljan kylvön yhteydessä, mutta se rajoittaa viljan rikka-

Syysrypsin niksinurkka

■ Peltopäivän saannoksi kertyi onnistumisen avaimia, jotka eivät aina sovi kaikkiin lukkoihin, mutta tapauskohtaisesti voivat tarjota jopa uusia ovia.

- Sopivan harva kasvusto on tärkeää, jotta syysrypsi kasvaisi kokoa kukkavarren sijaan ennen talvea. Syysrypsi ei ole monivuotinen, joten kukkinut yksilö ei kuki toista kertaa. Luomussa sopivaan taimitiheyteen päästään esimerkiksi taimettumisen jälkeisellä harauksella tai kultivoinnilla, vaikka alkuperäinen kylvötiheys olisikin suurempi rikkatorjunnallisista syistä.
- Taimimääräksi riittää 20 kpl/m², mutta levitystekniikasta riippuen 3–4 kg siementä hehtaarille riittää. Suurempi siemenmäärä on perusteltua, mikäli kasvustoa harvennetaan myöhemmin tai pinnan muotoilu hautaa osan siemenistä.
- Harjakylvös varmentaa taimettumista ”tasaisen epätasaisesti”. Harjat voi muotoilla joko ennen tai kylvämisen jälkeen. Ylihteässä kasvustossa sen voi tehdä jopa taimettuneeseen kasvustoon.
- Kylvöajassa voi joutua heinä-elokuun vaihteesta, mikäli olosuhteet muuten sopivat.

Tapani Juselius lannoitti kananlantakompostilla syysrypsin ja sen alle perustetun nurmen.

torjuntaa ja tarjoaa tuholaisille pitkän toiminta-ajan.

Sen sijaan suorakylvö välittömästi aikaisen ohran jälkeen vaikuttaa ainakin teoriassa mahdolliselta. Menetelmä säästäisi kosteutta ja sänki tarjoaa suojaa talvehtimiselle. Ruotsissa kylvetään syysöljykasveja myös puumurin perään asennetulla kylvölaiteella. Tekniikka onkin kintämätön ura, josta tuntuu löytyvän yhä uusia mahdollisuuksia.

Pellon parantaja

Kevätrypsin esikasviarvo on saanut paljon huomiota, mutta syysrypsillä hyödyn voi laskea moninkertaiseksi. Esikasviarvoon perustuu väittämä syysrypsin kannattavuudesta silloinkin, kun sen vie talvi. Sato on tällöin puitavissa seuraavan kasvin sadonlisänä.

Kasvi poraa reikiä jäykempäänkin saveen, käyttää vapaat typpivarat, estää eroosiota ja puhdistaa maata kasvintuhojista erityisesti tautien, mutta myös tuholaisten ja jopa rikkosten osalta suoraan ja kilpailun kautta. Kevätmuotoon verrattuna parempi kilpailuetu suhteessa rikkoihin kiinnostaa erityisesti luomuviljelijää.

Kilpailueduksi voi lukea myös sen, että syysrypsi ehtii

- Suorakylvö sänkeen tai kylvö ennen viljan puintia voivat tarjota sopivan talvehtimissuojan. Se säästää myös elintärkeää kosteutta.
- Syysrypsi tarvitsee enemmän typpeä kuin kevätrypsi, mutta toisaalta se hyödyntää tehokkaammin myös maan omia typpivaroja.
- Kemiaallinen rikkojen torjuntatarve kasvuston seasta on kevätkuotoa harvinaisempaa ja myös aika tehotonta. Rikat kannattaa hoitaa kierron muussa vaiheessa. Savikka ei ole ongelma, saunakukka ja ohdake vaativat huomiota.
- Pölytyksen varmistaminen tarhamehiläisillä on aikaisin kukkivalla syysrypsillä kevätkuotoja tärkeämpää.
- Viherkesannointia kylvövuonna kannattaa harkita erityisesti luomuviljelyssä.
- Syysrypsin voi kylvää myös suojaviljaksi nurmelle, jolloin talvehtimisen epäonnistuksessa saavutetaan ainakin suojaviljajavaikutus, lannoitus- ym. vaikutusten lisäksi.
- Vesi ei saa seistä pellolla syksyllä.
- Kankaisten puristama luomurypsin puristekakku palautuu viljelijälle luomuhyväksyttävänä rehuna.
- Talvehtinutkin kasvusto näyttää keväällä surkealta. Jos kasvupiste maan rajassa vihertää, kaikki on kuitenkin hyvin.
- Pääsääntöisesti syysrypsi sopii syysviljoille sopiville lohkoille.

keväällä tavallisesti tarpeeksi suureksi ennen rapsikuoriansen kehittymistä, joten se ei pääse tuhoamaan kasvustoa. Kasvimassan maata puhdistava vaikutus on havaittu suomalaisissakin tutkimuksissa sinapin suuntaiseksi.

Siedettävät riskit

Vaikka syysrypsipellon voi joutua kyntämään keväällä uudelle kasville, on laariin satanut jomonia, edellä mainittuja hyötyjä. Kustannuksia syntyy teknikkasta riippuen siedettävästi työtunneista, pienestä siemenmäärästä ja lannoitteesta, joka siirtyy seuraavalle kasville sen lisäksi, että syvä juuristo siirtää typpeä

syvemmmältä pintaan. Lisäksi työ ei syö miestä pahimpaan ruuhka-aikaan.

Viljelijöitä joka lähtöön

Tilaisuuteen osallistuneet viljelijät edustivat monenlaisia olosuhteita Nummi-Pusulasta Nivalaan eikä leveysvyöhyke näytä rajoittavan syysrypsin viljelyä millään alueella, kysymys on muista tekijöistä ja kuten syysmuotoisilla yleensä, vaihteluväli onnistumisessa on huomattavaa. Nivalalaisen luomuviljelijän, **Ari Eteläniemen** kokemuksiin voi tutustua myös nettiosoitteessa www.etelaniemi.fi. □

Terve, täysin elinvoimainen talvehtinut yksilö näyttää keväällä valjulta. Kasvupiste on kuitenkin elossa.

